

Oberek i mazurek

Scenariusz lekcji dla szkół podstawowych

Treści z podstawy programowej:

- **Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:**
- stosuje podstawowe pojęcia muzyczne (melodia, akompaniament, rytm, dźwięk, akord, gama, tempo);
- wykorzystuje w śpiewie oraz w grze na instrumentach znajomość pojęć i terminów muzycznych określających podstawowe elementy muzyki (melodię, rytm, harmonię, agogikę, dynamikę, artykulację);
- odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej (nazwy siedmiu dźwięków gamy oraz ich położenie na pięciolinii, klucz wiolinowy, znaki graficzne pięciu wartości rytmicznych nut i pauz, podstawowe oznaczenia metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne);
- poprawnie używa nazw podstawowych instrumentów muzycznych, głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) i zespołów wykonawczych (np. chór, orkiestra);
- określa charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych (oberka);
- korzysta z multimedialnych źródeł muzyki i informacji o muzyce;

Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- poprawnie śpiewa z pamięci polski hymn narodowy;

Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń:

- rozpoznaje charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych;
- świadomie odbiera muzykę – słucha (słuchanie analityczne, ukierunkowane przez nauczyciela na wybrane cechy utworu);
- charakteryzuje wybrane utwory muzyczne wysłuchane i omówione na zajęciach oraz inne, określając cechy muzyki, które decydują o charakterze utworu;
- interpretuje (gra i śpiewa) utwory zgodnie ze wskazówkami wykonawczymi umieszczonymi w nutach oraz własnym odczuwaniem muzyki.

Materiały:

- laptop z podłączonymi głośnikami i dostępem do Internetu;
- rzutnik multimedialny;
- prezentacja na temat oberka i mazurka;
- zapis nutowy *Mazurka Dąbrowskiego* w obsadzie na głos solo, fortepian, głos z fortepianem, duet, orkiestrę symfoniczną, chór mieszany;
- nagranie *Mazurka Dąbrowskiego*;
- nagranie występu [Zespołu Pieśni i Tańca Nowa Huta](#);

Metody nauczania:

- pogadanka
- pokaz
- ćwiczenia

Formy:

- praca indywidualna
- praca zbiorowa

Przebieg lekcji:

1. Faza wstępna

- Powitanie
- Sprawdzenie obecności
- Podanie tematu lekcji

2. Faza realizacyjna

- Przypomnienie wiadomości na temat polskich tańców narodowych: polonez, krakowiak, mazur, oberek, kujawiak.
- Prezentacja nagrania występu Zespołu Pieśni i Tańca Nowa Huta – uczniowie otrzymują karty pracy, na których mają podane cechy kujawiaka (taniec omówiony na wcześniejszych lekcjach), oglądają fragment występu. W pierwszej części zespół tańczy kujawiaka, w części drugiej oberka – uczniowie określają jego cechy charakterystyczne (charakter, tempo, metrum: czy parzyste czy nieparzyste).
- Omówienie cech charakterystycznych oberka – prezentacja, uczniowie poprawiają ewentualne błędy w swoich kartach pracy:
 - dawna nazwa: *obertas, wykrętacz, zawijacz*
 - charakter: żywy
 - pochodzenie: Mazowsze
 - metrum: $\frac{3}{4}$ lub $\frac{3}{8}$
 - tempo: szybkie
- Nauczyciel przypomina, że oprócz tańców do tańczenia są także tańce do słuchania (stylizowane). Takim tańcem jest mazurek, który jest tańcem stylizowanym łączącym rytmy mazura, oberka i kujawiaka. Najczęściej ma budowę ABA, gdzie części skrajne kontrastują charakterem z częścią środkową. Aby taki kontrast uzyskać kompozytorzy zestawiają ze sobą następujące tańce:

kujawiak – oberek – kujawiak

mazur – kujawiak – mazur itp.

Najpiękniejsze mazurki pisał Fryderyk Chopin.

Można zademonstrować nagranie mazurka:

[Mazurek D](#) op. 33 nr 2 (oberek – mazur – oberek)

lub [Mazurek F](#) op. 68 nr 3 (mazur – oberek – mazur).

- Nauczyciel pyta czy dzieci kiedyś słyszały już tytuł *Mazurek*. Taki tytuł nosi polski hymn narodowy: *Mazurek Dąbrowskiego*. Hymn, jako *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech*, został napisany przez Józefa Wybickiego. Pieśń powstała w dniach 16-19 lipca 1797 roku we włoskim miasteczku Reggio nell'Emilia w Republice Cisalpińskiej (w dzisiejszych Włoszech). Pierwszy raz została wykonana publicznie 20 lipca 1797 roku. Od samego początku z aplauzem została przyjęta przez Legiony Dąbrowskiego. Z początkiem 1798 r. znana była już we wszystkich zaborach. Śpiewana była podczas triumfalnego wjazdu gen. Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego do Poznania 3 listopada 1806 r., podczas powstania listopadowego (1830 r.), styczniowego (1863 r.), przez Polaków na Wielkiej Emigracji, w czasie rewolucji 1905 r., I i II wojny światowej.
- Przypomnienie tekstu hymnu i jego roli jako symbolu narodowego. Nauczyciel pyta uczniów, kiedy hymn jest wykonywany i jak należy się zachowywać w trakcie jego prezentacji. Następnie uczniowie śpiewają dwie pierwsze zwrotki (najlepiej na stojąco w postawie na baczność).
- Po zaśpiewaniu hymnu uczniowie siadają, a nauczyciel informuje ich, że jeden utwór można wykonywać na wiele sposobów dzięki zmienianiu obsady. Obsada może być bardzo różna:
 - głos solowy
 - instrument solowy (fortepian)
 - duet – 2 głosy
 - duet – głos i fortepian
 - chór mieszany (soprany, alty, tenory, basy)
 - orkiestra symfoniczna – zapis dla orkiestry to partytura.

W partyturze instrumenty zapisane są w następującej kolejności:

Flauto piccolo

Flauti I II

Oboi I II

Corno inglese

$\frac{3}{4}$ f $\text{♩} = 116$

- flet pikolo
- flety poprzeczne (I, II)
- oboje (I, II)
- rózek angielski

Clarinetto in Eb

Clarinetti in Eb I II

Fagotti I II

Contrafagotto

f sf

- klarnet in Es
- klarnety in B (I, II)
- fagoty (I, II)
- kontrafagot

Corni in F I II

Corni in F I II

Trombe in C I II

Trombe in C III IV

Tromboni I II

Trombone III Tuba

f sf

- waltornie in F (I, II)
- waltornie in F (I, II)
- trąbki in C (I, II, III, IV)

- puzony (I, II, III)

- tuba

Musical score for percussion instruments. The score is written in bass clef and 3/4 time. It features three staves: Timpani, Tamburo militare, and Gran cassa Piatti. The Timpani part starts with a forte (*f*) dynamic and a series of eighth notes. The Tamburo militare part starts with a sforzando (*sf*) dynamic and a series of eighth notes. The Gran cassa Piatti part starts with a sforzando (*sf*) dynamic and a series of eighth notes. The score includes dynamic markings such as *f*, *sf*, and *cresc.*

- kotły

- werbel

- bęben wielki

- talerze

Musical score for string instruments. The score is written in treble and bass clefs and 3/4 time. It features five staves: Violini I, Violini II, Viole, Violoncelli, and Contrabassi. The Violini I part starts with a forte (*f*) dynamic and a series of eighth notes. The Violini II part starts with a sforzando (*sf*) dynamic and a series of eighth notes. The Viole part starts with a sforzando (*sf*) dynamic and a series of eighth notes. The Violoncelli part starts with a forte (*f*) dynamic and a series of eighth notes. The Contrabassi part starts with a forte (*f*) dynamic and a series of eighth notes. The score includes dynamic markings such as *f*, *sf*, and *cresc.*

- skrzypce I

- skrzypce II

- altówki

- wiolonczele

- kontrabasy

3. Faza podsumowująca

- Powtórzenie wiadomości o oberku i mazurku.
- Odśpiewanie hymnu z akompaniamentem

Katarzyna Broj

Zobacz dodatkowe informacje o [oberku](#)